

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mărcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminetti'a.

Pretiu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre șase lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anul întregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu desohiutu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii“

Articlii tramisi si republicati se
voru arde.

Pest'a, 13 /25. apr. 1868.

Cas'a represintantiloru Ungariei tienù si asta-di una siedintia scurta, in care, dupa autenticarea protocolului siedintiei trecute, presedintele numi pre membrii deputatiunei, carea se presentâ la botezulu nou nascutei arciducese; apoi trecându la ordinea dfilei, proieptulu despre prolongirea indemnitàii pentru ministeriu pana la finea lui iuniu a. e. se primì fâra desbatere. Mai raportâ comisiunea pentru petitiuni si cu aceste-a sie linta se inchiaia înainte de 12 ore.

In nrulu 55 alu acestui diurnalu s'a fostu facutu amintire de ordenarea a doue companie de ostasi, pre capulu unei comune d'in cottulu Albei de diosu in Transilvani'a, d'in cauza cã acea comuna s'ar' fi opusu deregatori. Informatiunile trase de atunci in coce, ni arata, cã comun'a obsediata este *Spanlac'a*, ingremiata in cottulu numitu si locuita de romani; era causa, pentru care i se tramase pre gramadi acea multime de militari este, pre scurtu, urmatori'a: Inca innainte de 1861 se incepù acolo procesu intre comuna si domni de pamentu — cum se chiama — pentru comasare. Comun'a nu se involnice de câtu la comasare. Poternicii domni inse arata *pre chartia*, cã ei posedu 2/3 d'in otaru si esoperara sentintia pentru esecutarea comasarei. Acêsta sentintia nu se imanuâ comunei, pre cale legale, asidã dara neci nu trecu in potere de dreptu, si cu tote aceste-a domni se apucara de esecutarea ei. Comun'a recourse, dovedindu cã sentintia neci nu i s'a imanuat, inse neci unu foru nu o crestâ si asidã domni, favoriti d'in tote pârtile, se apucara de indeplinirea comasarei, era poporul, vedindu-se vatematu in interesele sale cele mai de capetenia, vedindu-si atacata chiaru esistintia, firesce, se opuse, si dnulu „fibiron“ esoperâ numai decâtu tramitarea a doue companie de ostasi pre spatele unei comune de câte-va dieci de fumuri. — Caus'a este prea momentosa. Ni s'au promis informatiuni detaiate cu privire la acestu casu, si la tempulu sêu nu vomu intardiã a le impartesi. De asta data ne-am tienutu de detorintia a aretâ pre scurtu starea lucrului, pentru ca onor. publicu sê se pota orientâ pana unde s'au implutu pocalulu suferintieloru cu care suntu adaptati fili natiunei nostre.

Dupa ce trecu tempulu, in care romanulu bagâ ungurului cu lingur'a in gura, dupa ce romanulu nu se mai pote astringe ca sê asude de deminetti'a pana s'ar' in bresla domnului sêu, pentru a-lu ingrasia si a-lu sustienè ca pre unu orbu, — se inventâ comasarea. Acêsta pote fi ori câtu de avantajosa pentru alte tiere si in alte relatii, era intruducerea ei la noi, in Ardealu, este cu scopu de a scote pre romanu d'in posesiunea pamanturiloru mai bune, castigate cu sulori de sange si apoi rescumperate si cu bani, a-lu alungâ pre deluri sterpe si neroditorie, si a stringe totu ce e bunu pentru acei domni petecosi, cari, neinvetiati cu lucrulu si delati a le avè tote d'a gat'a, ajunsera la starea cea mai estrema. Nu ne mirâmu dara, daca ei, vedindu cã nelucrandu pieri de fome, se folosescu de tote mediulocele spre a mai storce câtu mai potu de pre pielea bietului tieranu.

Ace'a inse, de ce cauta sê ne mirâmu, si ce ne imple anim'a cu amaritiune si ne revolta totu simtiulu este, cã administratiunea justitiei a ajunsu la noi culmea arbitriului si a-lu desfrêului, cã organele guverniali abuseza cu poterea la care au ajunsu intr'unu modu atâtu de inspaimantatoriu, revoltandu totu simtiulu de dreptate alu pacinicului poporu.

Sê punemu, fâra a concede, cã spaulacanii amintiti, n'au avutu dreptu dupa lege, ore pentru cã ei n'au voitù sê dè mana de ajutoriu la esecutarea unui lucrulu, despre care erau in buna credintia, cã este nedreptu pentru ei, cã le vatemala interesele cele

mai de aproape, aveà unu „fibiron“ dreptulu de a-i obsediã cu doue companie de ostasi? Dupa cari legi vechi sêu noue i stâ unni atare oficialu in potere a duce pre capulu unei comune mice unu brachiu de sute de ostasi? Cu ce intentiune se intreprindu unele ca aceste-a? Bagati, domniloru, bine de sama, ce faceti. Nu revoltati poporul, cã-ci urmârile potu fi funeste. Nu-lu despoiati si de putien'a avere castigata cu atâte-a sacrificie. Nu-i luati si putien'a credintia in dreptate, ce mai are. Crutiati-lu, ca sê fiti crutiati. In numele dreptâtii si alu pãcii rechiamâmu de la cei de la potere retragerea militiei de pre comun'a numita!

Scirile mai noue d'in Itali'a sunt si acum'a neliniscitorie. Informatiunile ce capetâmu areta o situatiune forte trista. Nemultiemirea, d'in caus'a radicalitãtii contributiuniloru mai noue, se maresce. In cetãtile mai insemnate a le Italiei se ascepta nisce scene asemeni celor d'in Bologn'a. S' pretinde, cã guvernulu d'in Florinti'a ar avè cunoscintia despre o conspiratiune grandiosa, carea ar fi sê erumpa in scurtu. Scopulu conspiratiunii se dîce a fi restornarea guvernului monarciu si prochiamaarea republicei. Conspiratori sunt convinsi, cã pre langa stimulatiunea presinta a italieniloru, tota tier'a va primì republic'a cu unanimitate. Guvernulu esiteza si se audu sciri despre o crisa ministeriala. Partit'a clericala devine d'in ce in ce mai poternica. Intentiunea de a vinde bunurile basericesci s'a delaturatu; guvernulu voiesce a se impacâ cu Rom'a. Precum scrie unu corespundinte d'in Vien'a, tote aceste s'aru fini cu o catastrofa politico-finantiaria si sociala. — Inregistrâmu scirile aceste fâra a le dâ crediamentu; dupa parerea nostra ele nu suntu decâtu nisce scorniture tendentiose latite prin inimicii si reuvoitorii independintiei si unitãtii Italiei.

Cu privire la schimbãrile de note diplomatice, cari au avutu locu intre curtile Rusiei, Prussiei si Austriei cu ocasiunea emiterii ucasului rusescu, relativu la sugrumarea Poloniei, aflâmu date interesante in „N. Ost. Corresp.“ Oubril, ambasadorulu Rusiei la Berlinu, a fostu incredintatu a cere invoirea Prussiei la acelu ucasu diavolescu, avendu amendou statele interesulu, ca sê nu mai fia vorba in Europ'a despre o Polonia. Conte Bismarcu s'a dechiaratu in modu favorabile pentru Russi'a. Conte Stackelberg a arctatu ace'a-si dorintia lui Beust, inse Beust a datu unu respunsu negativu, intonandu, cã Russia nu ar' avè dreptu la atari mesure despotice, cã prin asemane procedere s'ar' vatemala tratatele d'in 1815, precum si alte tratate, inchiaiate intre Austri'a, Prussia si Russi'a. Beust a incredintiatu pre principele Metternich, ca sê sciricesca in acêsta privintia parerile guvernului francescu. Gazet'a de Moscovi'a se ncsuesce a demustrâ, intr'unu articlu, indereptãtirea acestui ucasu, dicundu, cã in su-si Napoleonu III ar' fi enunciatu nimicirea tratatelor d'in 1815; se mai incerca a dovedi, cã chiaru si atunci, candu aceste tratate erau inca in vigore, ele au fostu nerespectate atâtu prin poloni, câtu si prin intreg'a diplomatia europena. „Journal des Débats“ observeza, cã polonii nu fura intrebati atunci, candu congresulu de Vien'a enuncia, cã Poloni'a va fi incorporata Rusiei; asidã dara rescolãrile lor mai tardie nu potu fi considerate ca nisce vatemãri a tratatelor de Vien'a, cari s'au inchiaiatu contr'a lor, fâra de ei si contr'a vointiei lor. „Cestiunea Poloniei — continua acestu diuariu — nu se va pertratã mai multu pre cale diplomatica, daca poterile voru primì ucasulu fâra de vr'unu protestu; inse ast'a nu va impedeã, ca cestiunea Poloniei sê nu-si radice de nou capulu prin revolutiune.“ — Pentru ce atât'a despotismu, pentru ce atâte-a tratãri tiranice fatia cu

poporele si natiunile? Nu va potè neci candu sê domnesca dreptatea, sê fie respectata vointia poporeloru si a natiuniloru, vocea lor, care este vocea lui Ddiu? Fie poporele odata resolute, si nedreptatea, despotismulu, impilãrile si arbitriulu absolutisticu voru trebù se cada, fâra indoieila.

Transilvani'a.

Copiele Plenipotintieloru,

alaturate la petitiunea Romaniloru transilvani, suster-nuta Majestãtii Sale imp. reg. in 30. dec. 1866.

Acele plenipotintie ar' fi trebuitu sê se publice d'intr'o-lata si alaturea cu petitiunea fundata pre ele. Acêsta nu s'a intemplatu atunci, d'in crutiare si ingrigiare pentru unele persone, cari, pre câtu durase despotismulu sistemii sistatorie, aru fi fostu supuse la una resbunare cump'ita. Asta-di aceste plenipotintie inca suntu de dominiulu istoriei, era cei, cari ar' fi insetati de poft'a resbunarei, se afla in pusetiunea sierpiloru incolaciti, cari si-musca ei insii cod'a lor. Asta-di acele plenipotintie trebue sê se publice, atâtu pentru ca sê se vedea, care d'in romanii transilvani au avutu in anulu 1866 barbatia, ca sê stè langa patria si natiune, in dfilele candu altii cadusera la roia lui Petru pre la cantatulu cocosiloru, câtu si pentru ca, dupa 18 lune trecute de la subscrierea plenipotintieloru, sê i se dè la fia care ocasiune de a-si mai intrebâ odata consciintia sa politica si natiunale, a-si examina convictiunile sale, a si-le pastrâ sêu a le renegâ in fatia lumii, dupa cum i va fi dictandu consciintia, simtiulu de onore, interesele natiunei, sêu interesele proprie.

Dupa scirile positive, in a câtoru posesiune suntemu, guvernulu absolutu Mailatu-Esterhazi porucise in ianuariu 1867, ca cele 37 plenipotintie originali tramise in diosu la Clusiu sê se decopieze curatu sê se si traduca in limbele domniloru nostri, dupa aceea sê se cerceteze, daca acele-a suntu autentice dupa tote formele. Acea porunca s'a si implinitu intocma, era raportulu, ce a mersu de la Clusiu, a fostu de natura, in câtu domni aflara cu cale a precurmã tota cercetarea mai departe, afara numai de miserabil'a cercetare pornita in Blasiu, in urmarea denunciatiunii unui ampoiatu d'in comitatulu vecinu.

Iu acele-si dfile luandu-se si alte copie, noi asta-di ne aflâmu in stare a le publicâ intocma precum le-am primitu, fâra a repeti testulu acelor'a, ce consuna cu celu care se vede la loculu antêiu, si impartesindu numai adresele dloru subscriitori.

Asidã plenipotintiele si subscriptiunile, câte au venitu la man'a nostra suntu urmatoriele:

I. Plenipotintia.

In poterea carei-a onorãtii domni Georgiu Baritiu, directorule si comproprietariulu fabriciei de papiru d'in Zernesti, si Ioane Ratiu doctoru in drepturi si advocatu provinciale se impoternicescu, ca sê arete la locurile cele mai nalte adeca: la inalțulu regimu alu Majestãtii Sale Apostolice, sêu si inaintea tronului si a sacratei persone a Majestãtii Sale tote gravaminele nostre — cari credemu cã suntu totu odata si ale întregi nostre natiuni romane d'in Transilvani'a — si sê apere causa politica, drepturile castigate, si tote interesele politice natiunale la tote locurile competinte, stãruindu ca natiunea romana nu numai sê se sustiena, da de facto sê se asidie si in usulu si in folosintia practica a tuturor drepturiloru sale natiunale prin lege de Majestãtea Sa sanctiunata, la anii 1863 si 1864 castigate, precumu si a tuturor drepturiloru acelor'a, cari natiunei romane, ca unei natiuni regnicolare si politice i se cuvintu.

Blasiu in 24 septembrie 1866.

Alesandru St. Siulutiu m. p. aëppulu si metropolitulu Albei-Iulie, Basiliu Ratiu m. p. prepositu, Constantiu Alutau m. p. canonicu lectore, Timoteiu Cipariu m. p. canonicu cant., Constantiu Papfalvi m. p. canonicu custode, Ioane Feketo Negrutiu m. p. canonicu scolasticu, Ioane Chirila m. p. canonicu cancelariu, Stefanu Manfi m. p. parochu Blasiului, Antoniu Vestemianu m. p. canonicu metropolitaniu, Elia Vlassa m. p. canonicu metropolitaniu, Toma Jeronimu Albani religiosu si egumentu la st. monast. d'in Blasiu, Alimpiu Bla-

riano m. p. profesor gimnasialu, Alesandru M. Micu m. p. profesor gimnasialu, Ioane M. Moldovanu m. p. profesor gimnasialu in Blasiu, Ioane Popescu m. p. profesor de teologia, Arone Boeriu m. p. profesor gimnasialu, Georgiu Ratiu m. p. profesor gimnasialu, Demetriu Faragau m. p. profesor gimnasialu in Blasiu, Basiliu Ratiu m. p. profesor gimnasialu, Gregoriu Serbu m. p. profesor de a III. cl. norm., Gavriila Popu m. p. profesor de teologia si prepar., Vasiliu Crisanu m. p. profesor gimnas. Nicolau Solomonu m. p. profesor gimnasialu, Ladislau Popu m. p. c. r. maestru de posta, Ioane Capucenu m. p. profesor in norme, Ioane P. Laslo m. p. profesor gimnasialu, G. Popa m. p., A. Neagu m. p., Nicolau Begnescu m. p. paroculu Turiului, Ioane Balintu m. p. profesor normalu. (30.)

II. Plenipotintia.

(Testulu ca mai susu.) Data d'in Fagarasiu 16 sept. a. 1866. Subscrisi: Ioane Antonelli m. p. vicariu foraneu, Niculae Comsiuti'a m. p. parocu gr. c. Ioane Popa m. p. parocu gr. c., Iosifu Popu m. p. parocu gr. c., Georgiu de Poparadi m. p. proprietariu, Iosifu Socolu nobilu m. p. proprietariu, Davidu Bobesiu m. p. nobilu proprietariu, Georgiu Poparadu m. p. proprietariu d'in Fagarasiu, Iacobu Florea m. p. proprietariu, Georgiu Aiseru m. p. negutiatoriu, Ioane Stoichitia m. p. proprietariu, Ioane Sandru m. p. parocu, Ioane Cipu m. p. parocu, Zacheiu Rucherianu m. p. nobilu proprietariu, Ioanu Poparadu m. p. proprietariu, Ioane de Mailatu m. p. nobilu si proprietariu, Zachimu Zeganu m. p. proprietariu, Ionu Galea m. p. proprietariu, Aronu Popa m. p. proprietariu, Daniele Bucuru m. p. proprietariu, Daniela Popp m. p. parocu gr. c., Nicolau Poparadu m. p. proprietariu, Georgiu de Gavriila m. p. proprietariu, Ioanu Gogosia m. p. proprietariu, Iacobu Lasu m. p. parocu, Moise Cipu m. p. proprietariu, Ioane Stajcu m. p. proprietariu, Nicolae de Popu m. p. proprietariu, Ioane Breazu m. p. not. proprietariu, Vissalom Petrisioru m. p. proprietariu, Romanu Dimboiu m. p. parocu, Spiridonu Poparadu m. p., Iacobu Popu m. p. proprietariu, Iosifu Codreanu m. p. proprietariu, Aronu Moganu m. p. parocu, Michaelu Popu m. p. negutiatoriu, Moise Siandoru m. p. jude, George Piro m. p. parocu gr. c., Ioanu Unguru m. p. proprietariu, Iacobu Coconu m. p. parocu gr. c. d'in Mandr'a, Petru Oprisiu m. p. parocu gr. c., Ioane Florela m. p. par. g. c. Davidu Grumma m. p. parocu, Moise Nica m. p. proprietariu, Vasilie Toma m. p. jude, Ioane Hossu m. p. not. si proprietariu, M. Iulinu m. p. parocu, Ioane Popu m. p. parocu gr. c., Ioane Acsu m. p. jude George Cojocariu m. p. proprietariu d'in Hurezu, Ioanu Sierbanu m. p. jude, Nicolae Munteanu m. p. proprietariu, Petru Socolu m. p. proprietariu d'in Barivaiu mare, Ioane Popa m. p. proprietariu si parocu, Moise Gutsieila Negrea m. p. proprietariu si not., Arseniu Bunea m. p. parocu si proprietariu, Nicolau Raicu m. p. parocu gr. c. in Sincu vechiu, Psalamone Cobanu m. p. parocu gr. c. in Ohaba, Nicolau Blasianu m. p. proprietariu, Ioane de Ivanovicu m. p. Petru Popescu m. p. protopopu, Ioanu Trombitasiu m. p. nobilu si proprietariu d'in Becleanu, Iosifu Cornia m. p. proprietariu d'in com. Ileni, Georgie Fogarasi m. p. proprietariu, Ioane Romanu m. p. proprietariu, Arone Densusianu m. p., Alesandru Surdu m. p. proprietariu, Nicolau Cipu m. p. proprietariu, Iosifu Poparadu m. p. nobilu de Recea, proprietariu, Basiliu Siandoru m. p. nobilu si proprietariu, Nicolau Niagu m. p. nobilu proprietariu, Georgiu Selegianu m. p. proprietariu, Ioane Mi-

lanu m. p. parocu, Georgiu Laslu m. p. proprietariu, Ioanu Navrea cetatianu si negutiatoriu d'in Brasiovu.

(Va urma.)

Dictionariu magiaru-romanu.

Lips'a totala a unui dictionariu magiaru-romanu si romanu-magiaru este in tempulu nostru forte simtita d'in urmatoarele cause.

1. D'intrescolarii si studentii de nationalitate romana câte-va mii invetia pe la scolele elementare, primarie gimnasiale, cum si pe la câte-va facultati, in cari tote sciintele se propun preste totu numai in limba magiara, era nu in cea latina ca odinora. Este lucru celu mai firescu, ca acei tineri lipsiti fiindu de orice carti ajutatorie spre a-si potè traduce ideile si cunoscintele in limba lor materna, se fia constrinsi a cugeta, a invetia, a-si respica notiunile si a-si formula judecatile lor despre obiecte numai in limba magiara. Urmările acestei specii de invetiamentu ne sunt cunoscute la toti d'in tote punctele de vedere. Acesta este unu metodu siguru, ce duce la uitarea limbei materne, apoi si la despretuirea natiunei.

2. Romanii pretindu de la toti functionarii de tote categoriile prin cari sunt administrati, ca se le cunosca limba pe de plinu, pentru ca se le pota a ministra tote afacerile in limba lor natiunala. Totu romanii pretindu era-si cu totu dreptulu, ca in tote scolele midi-locle si la universitate limba romana se se propuna ca limba obligata.

3. Ceea ce pretindu magiarii de la functionarii de nationalitate romana si de la scolele romanesci, ne este era-si forte bine cunoscutu.

Unii inse ca si altii au trebuintia absoluta de midiuoce literarie, precum dicionarie, vocabularie, gramatice, fraseologie, carti de lectura si asiã mai departe, pentru ca pretensiunile lor se pota avè valoare practica. Nici un'a d'in aceste doue limbe nu se mai pote invetia de pe strate, nici numai de la domestici ca mai nainte, ci unii ca si altii avem se imitam si in acestu punctu esemplulu germanilor si alu francilor d'in Elvetia, alu belgianilor si alu germanilor renani etc. Ambele aceste limbe mergendu alaturate facu progrese supridietorie.

4. Istoria Transilvaniei, a Banatului si a Ungariei in parlea locuita amestecatu este comuna romanilor cu magiarii. Nici odatu unu istoricu magiaru, fia inca pre atatu de genialu, nu va fi in stare de a scrie istoria acestora tiere cu tota adevritiunea, deca nu va cunosce si limba si istoria, si datinele natiunei romanesci; si era-si nici unu istoriografu de nationalitate romanu nu va complini lacunele istoriei nostre, deca nu va cunosce tota multimea legiloru, a croniceloru si altoru ajutoric istorice scrise nu numai in limba latina, ci si in cea magiara, mai alesu d'in secolulu alu 16-lea si pana in d'ilele nostre.

5. Unu mare numeru de neintielegri tocma si politice s'au escatu si se nutresc inter noi inca si d'in causa, ca anumemagiarii, cari vreu a dà tonulu in politica, nu cunosc de locu limba romanescă.

Eca temeuriile mai de aproape, cari au induplecatu pe subscrisulu, ca in mania tuturoru ocupatiu-

niloru sale si in etatea sa inaintata se mai intreprinda si compunerea unui dictionariu magiaru-romanu ca de 38 pana in 40 cole tiparite in formatu 8° (marimea ca acelei germano-romanu).

Acestu dictionariu se si tiparesce. D'in col'a 1-ea s'au trimisu esemplarie spre aretare pe la mai multe limbrarli si redactiuni. Cu tiparirea ne aflamu la col'a a nou'a, era scopulu ne este, ca voindu D'ieu in anulu viitoriu se-lu damu gat'a.

Despre metodu ce urma in compunerea acestui opu, nu voui a perde vorbe multe, ci fia de ajunsu a observà numai atata, ca scopulu mi-a fostu a satisfice numai prim'a necesitate, a prevedè ca dictionariulu se nu esa prea voluminosu, pentruca se nu fia prea scumpu si totu-si se represente ambele limbe pe trepta culturai si a inavutirei, la care ajunsera ele pana asta-di. D'in acesta cauza me vediu constrinsu a casa repetirea cea desa a radecineloru in cuvintele derivate si compuse.

Cei cari sci u ce insemna a tipari unu dictionariu, cunosc totuodata, ca spesele aceleia-si se inaltia la câte doue trei mii. Cu tote acestea pretulu dictionariului meu tiparitu preste totu cu litere garmond va fi numai 3 fl. 20 cr. brosiuratu bine, era legatu tiepanu 3 fl. 70 cr. v. a. Acestu pretiu inse a defiptu numai ca prenumeratiune, pentruca dupa finirea tiparirii esemplariile neprenumerate le voui cede librariiloru, unde apoi se scie ca pretulu adesea se si indoesce, precum s'a intemiatu cu celu germano-romanu, carele asta-di nu se mai gasesce nici cu 8 fl. v. a.

De si la intrebuintarea oricarui dictionariu seu vocabulariu se presupune cunoscerea ortografiei si a gramaticei fiacarui limbi, cu tote acestea eu voui adage si la dictionariulu meu pentru amendoue limbele câte-va regule ortografice elementare, cum si unele forme gramaticali pentru ambele limbe, ceea ce inse va depinde multu de la ajutorulu ce va binevol a-mi intinde onor. publicu pe calea prenumeratiunei.

Premitiendu acestea mi-jau voia a deschide la dictionariulu meu magiaru-romanu prenumeratiune cu 3 fl. 20 cr. v. a.

Domniloru si amiciloru, cari voru binevol a aduna mai multi prenumeranti, me indatorezu a le numerà provisiune de la 10 esemplarie unulu.

Sumele de abonamentu se voru trimite la subscrisulu, care nu va lipsi ale acvita. Brasiovu 1866, aprile 10. c. n.

G. Bariliu.

ROMANIA.

Siedinti'a de la 24 martiu 3 aprile.

D. A. Gheorghiu interpeleza pe ministrulu d'in intru pentru neinfintiarea gardei natiunale in Iasi. Ilu intreba pentru ce garda natiunale s'a infintiata in orasie multu mii mii si in Iasi nu s'a infintiata. Cere explicari asupra caunei asemeni nedreptati, facuta numai pentru orasiulu Iasi candu legea prescrie a se infintia garda in Iasi.

Mai interpeleza pe ministru in privinti'a lucrarii comisiunei de ancheta numita, pentru a constata abuserile comisiunei in averea spitaleloru Iasiului; areta in amenuntu ce abuseri neandite s'au constatatu de comisiunea de ancheta in spitale.

F O I S I O R A.

Litterae Fundationales.

(Urmare.)

§. XIX.

Ad stipendia obtinenda praefereantiam — juxta praedeclarata habebunt — primo consanguinei mei, deinde inter pares conditione et studiorum calculo — superius §. XVIII-a declarato — aequales, secundariam praefereantiam habebunt filii presbiterorum.

§. XX.

Duo fratres, uno eodem tempore, donec scilicet unus beneficio huius fundationis fruetur, participes e fundatione (esse?) non poterunt.

§. XXI.

Salvum, integrumque mihi relinquo, et sustineo jus, ut — juxta reservationem superius §. III-a factam — nonnullis juvenibus, etiam in infima gymnasii inferioris classe constitutis, dum liberit, placidare valeam etiam stipendia majora, et talia, quae §. IX-a puncto 9, aut 7, pro altiorum studiorum alumnis destinata habentur.

§. XXII.

Legatum 40 fl. val. austr. — vide §. IX, puncto 16 — pro viginti lyurgiis in salutem et refrigerium animae meae, meorumque patrum, fratrum, et aliorum consanguineorum ad

Litere fundationale.

(Urmare.)

§. XIX.

Cu privire la cascigarea stipendiiloru, voru avè antaetate — precum s'a insemnatu mai susu — consanguinei mei; dupa acesti-a, intretenerii, cari voru avè asemene conditiune si calculu — precum s'a disu mai de a supr'a la §. XVIII, — voru avè o preferintia secundaria filii preutiloru.

§. XX.

Doi frati, d'intre cari unulu posiede vr'unu beneficiu d'in acesta fundatiune, sub durata unei asemene impregiurari, in unulu si celu-a-si tempu, nu voru potè fi partasi ai acestei fundatiuni.

§. XXI.

Pre langa reservatiunea facuta mai in susu la §. III, mi-lasu si mi-sustienu dreptulu neatinsu si nevatematu, ca se potu aplicad unoru teneri, chiaru si d'in clasa cea mai de giosu a vre-unui gimnasii inferiori, inca si stipendie mai mari, asemenea acelorua, cari, in intielesulu §. IX, punctulu alu 9-le, seu 7-le, sunt destinate pentru ascultatorii studieloru m. inalte.

§. XXII.

Cei 40 fl. v. a., cari i-am lasatu, precum s'a disu la §. IX, punctulu 16, pentru 20 de lyurgie cari, conformu intentiunei mele, voru fi a se serba in totu anulu pentru odihna si repausa-

me pertinentium — iuxta intentionem meam, omni anno celebrandis, dispertietur in duas aequales partes: viginti floreni in val. austr. manebunt in loco sedis huius metropolitanae, ubi omni anno, statim subsequentiibus specificatis diebus, per locales pios presbyteros professores, aut alios, quos successores mei metropolitanae cum suo presbyterio, sive capitulo, ad has functiones specialiter denominabunt, celebrantur decem s. lyurgiae praefatum in finem.

Reliqua suprafati legati dimidietas, scilicet viginti floreni in v. a. autem praeveie transmittentur omni anno ad parochiam Bistreseam, in qua per cursum viginti duorum annorum munere pastoris animarum functus sum, et ubi ossa charae, et optimae, olim vitae sociae meae, pia memoria semper dignae, requiescunt; ubi parochus localis cum suis capellanis, in refrigerium animae meae, parentum, et fratrum ac sororum mearum, charaeque reminiscantiae consortis meae, Annae, nobilis de Bisztray, omniumque consanguineorum eius — juxta intentionem meam — iterum decem s. lyurgias celebrabunt singulo anno.

Has s. lyurgias in utroque loco, nempe et Balásfalvae, et in parochia Bisztrensi, comitatui Albae-Inf. ingremiata, celebrabuntur lisdem, et sequenti serie specificatis diebus:

1-ma s. lyurgia celebrabitur 5-a februarii, stilo veteri, quo die nempe, anno 1851, in

rea sufletului meu, a parintiloru, fratiloru si altoru consangueni ai mei, — se se imparta in doue parti egali: doue-diece de florinti in val. austr. voru remane la loculu acestui scaunu metropolitanu, unde in totu anulu, la d'ilele, cari sunt determinate si urmeza indata mai la val. voru fi a se serba, diece (ss.) lyurgie cu privire la scopulu mentionatu, prin cuviosii profesori d'in locu seu prin altii, pre cari matorii mei metropolitani, cu presbiteriulu seu capitulu loru, i voru denumi cu deosebire pentru aceste functiuni.

Era cea-l-alta diumetate a lasamentulu pomenitu, adeca doue-diece florinti in v. a., voru tramite in totu anulu inainte parochiei d' Bistr'a, unde am functiunatu, sub decursu de doue-diece de ani, ca pastoriu sufletescu, si unde odihnescu osele iubitei, pre bunei, candu va socia a vietiei mele, demne totu-deuna de o pia aducera a minte; unde, conformu intentiunei mele, paroculu locale cu capelanii sei voru avè a serba adiderea in totu anulu diece ss. lyurgie pentru repausarea sufletului meu, a parintiloru, fratiloru si a sororiloru mele, precum si a sociei mele, d' o iubita rominiscentia, A n'a, nobile de Bisztray, si a tuturoru consanguineiloru ei.

Aceste ss. lyurgie voru fi a se serba in amedoue locurile, adeca si in Blasiu, si in parochia de Bistr'a, ingremiata in comitatulu Albae-Inf. giosu, in acele-a-si dile, determinate in ordinu urmatoaria:

Antaialiturgia se va serba la 5-a februaru, stilulu vechiu, in care di adeca, la anu

si cum ministrul n'a facutu nimicu spre a aduce indreptare, cum acele abuzuri totu urmeza a se face, si roga pe ministru si da explicari si a face se inceteze aceste mari abuzuri.

D. Ministru Gusti dice, ca un'a d'in cauzele cari au facutu, ca gard'a nationale se nu se pota infinti'a in Iasi, este ca nu s'a potutu inca fini recensementulu pentru asta garda, d'in cauz'a recensementeloru gresite ce s'au facutu chiaru pentru recrutarea armatei regulate pentru dorobanti, si chiaru pentru scolarii ce trebuie se frecvente scolele si la cari primari'a locala a lucratu multu pentru a le indrepta. Spera inse, ca in curendu primari'a de Iasi va sfirsi recensementele pentru gard'a nationale.

D. Ministru de Interne: D-loru, amu avutu ingrijirea de a numi o ancheta in cestiunea casei sf. Spiridonu d'in Iasi. Acea ancheta a constatatu, ca Efori'a administrã reu; am destituitu acea Eforie si amu numitu alt'a.

Credeti prin urmare, ca amu fostu in faptu totu atatu de ingrijitoriu catu este d. Gheorghiu in cuvinte. Acum Efori'a cea noua, in care se afla omeni onorabili si a caroru onore si urma pentru interesele publice nici chiaru d. Gheorghiu nu potã se la puna in banuiala, acea Eforie va urmari descoperirea tuturor neregularitatiloru ce s'ar fi intemplat in administratiunea casei sf. Spiridonu.

Acumu viu la cestiunea gardei civice. Onor. meu colegu de la culte vi-a spus, ca recensementulu Iasiloru nu este inca facutu, ca orasiulu Iasi n'a fostu inca in stare se deo recrutii pentru armata si dorobanti, si nici chiaru numeralu eleviloru obligati de a invetia. Dar este, d-loru o consideratiune mai insemnata, ace'a ca orasiulu Iasi nu s'a adresat pana acum cu nici o hartia prin care se cera infintiarea gardei civice, pe candu tote cele-l-alte orasie in cari exista garda, nu numai ca au cerutu dar au staruitu cu dinadinsulu si au venit si deputatiune se o cera. Se vede, ca urbea Iasi pana acumu nu a simtitu nevoia de a avã garda. Este mai multu. Mi se spune, ca comun'a Iasi a fostu chiaru invitata ca se infintiãze garda, ace'a invitare care nu s'a facutu sub ministeriu actualu ci pe candu era D. D. Ghica ministru de interne, a ramas fara efect: pana acum nu s'a vedutu nici o asemenea cerere manifestata formalu de acea urbe.

Acumu inse, domniloru, cestiunea ia unu altu caracteru. Potu dice, ca D. Gheorghiu o compromite. Eu l'am rogatu, ve spunu dreptu, ca, in faci'a nevoieloru ce este chiamata Camer'a a indetula asta-di, se renuntie la acesta interpretare. D-lui a staruitu, si acest'a staruinta m'a facutu a cuteta.

Mi-am cerutu mie insu-mi socotela de motivulu ce-lu adema pe d-lui a staru atatu de multu, fara a fi vre o necesitate absoluta. Si nu poteamu nici de cumu intielege. Dar candu l'am auditu vorbindu m'am credutu in dreptu, se dice, ca compromite gard'a nationala a Iasiului, fiindu ca mi am adusu aminte, ca d-lui este unulu d'in propuitorii proiectulu de lege contra Israelitiloru. — Am declarat de multu si ca ministru si ca simplu deputatu ca existe in tier'a nostra unu reu iconomicu: navalirea vagabondiloru straini si mai cu deosebire a vagabondiloru Israeliti cari sunt in mare numeru, ca-ci fiindu persecutati in tote tierile vecine, au navalita la noi, fara nici o stavila. Caus'a a fostu mai alesu, ca tierile nostre n'au avutu pan'acumu unu guvern stabilu si d'acest'a stare anormala au profitatu vagabondii straini spre a navali in Romani'a.

La noi gasau suptu autoritatea juridictiunii straine, o

mare protectiune. Pe de o parte toleranti'a traditionala a Romaniloru, er pe de alta protectiunea consulariloru, ca-ci sciti ca israeliti in puterea acestei juridictiuni, s'au sustrasu chiaru si de la recrutatiune, si in fine neglijenti'a guvernelor cari se schimbau pe tote dilele au facutu se navalesca in Romani'a unu numeru asiã de insemnatu de Israeliti si mai alesu de vagabondi, in catu au devenitu unu reu iconomicu si au inceputu se ingrijesca tier'a. Negresitu, d-loru, o tiera, unu Statu are dreptulu se iee tote mesurile legali si umane ca se scape de o nevoe (aplaude), ca se remedieze unu reu morale si materiale.

Dar este departe de la acestu dreptu pana la propunerea unoru legi cari se dee dreptulu toturoru, nu numai inimiciloru — si care Statu, care omu n'are inimici — daru care se face pe toti a se revoltã, a ne acusa, a ne condamna, ba chiaru si a pune pe amicii nostri cei mai buni in positiune d'a nu nu potã dice nimicu, de ai pune in imposibilitate de a ne aperi. Asta-di, d-loru, e o reprobatiune in tota Europ'a, nu numai de la inimici, daru chiaru si de la amici contra unei mesure propusa aici si care nu e conforma traditiunii nostre nationale (aplaude). Ei d-loru! daca guvernulu n'a d'isu nimica pana asta-di in acest'a cestiune, caus'a este, ca amu credutu, ca prin infinti'a nostra particulara, vomu isbuti a face se se retraga ace'a propunere. Am credutu, ca cunoscuti simptiemintele atatu ale guvernului catu si ale majoritati camerei ca-ci sciti, ca suntemu gata cu totii a lua tote mesurile legitime ce voru fi de neaparata trebuinta ca se asicuru nationalitatea nostra, ca se damu satisfactiune intereselor nostre morali si materiale. Sicuri d'aceste simptieminte, pe cari nu pote nimine, se le pue in banuiala, — guvernulu a credutu, ca prin infinti'a sa particulara va face se intielegti, ca nici odata majoritatea acestei camere nu va primi se tratese acest'a cestiune astu-felu cumu s'a pusu naintea ei.

Am speratu mai multu timp, ca daca intrunu momentu de aprindere s'a propusu acelu proiectu, dar pe urma vedindu-se defectele sale, enormitatele sale, dupa rogaciunea nostra, dupa staruinta mai multoru membri d'in acest'a majoritate care represinta motiunea, am speratu, dice, ca acelu proiectu are se se retraga.

Mai multe voci. Ceru cuventulu.

D. Ministru de interne. Am speratu-o mai alesu, ca-ci am vedutu in capulu acelu proiectu subscrisu pe presedintele acestei Camere, care trebuie se intielega, ca Presedintele trebuie se fia represintante alu Adunãrii, si ca semnatura sa va da dreptu se se dica, ca si majoritatea Camerei si guvernulu sunt pentru acela proiectu, si prin urmare ca e expresiunea oficiala a natiunii intregu. Astu-felu va judeca Europ'a, si tota lumea se va revoltã contra nostra. Am credutu, ca propuitorii voru intielege, ca d-nu Presedinte va simpti greu a positiune ce ne a facutu. Acelu proiectu a datu dreptu toturoru poteriloru, garanti si negaranti, se protesteze; ca-ci in elu sunt lucruri contrarie simptiemintelor lumii civilizate intregu. Intrebu inc'o data, in ce positiune ne-a pusu pe noi subscritorii acelu proiectu? De ace'a am rogatu pe unu amicu alu nostru comunu se staruiesca pe langa d-loru ca se retraga acelu proiectu, se intielega in ce positiune punu pe majoritatea onor. Adunãri, pe tiera. Eca, d-loru, ce se va intimplã. O se via protestatiuni d'in partea toturoru poteriloru...

O voce: au venit!

D. Ministru: n'au, venit, dar potu veni. Ca-ci daca Camer'a, daca tier'a, cari vedu si simptu relele de cari suferimu

si cu tote astea sunt convinsu, ca recunosc si voru recunosc, ca proiectulu acelu, in multe parti ale sale, are niste dispozitiune cari nu sunt umane nu sunt romanesce, ce trebuie se facea cea-l-alta lume civilizata care ne judeca de departe?

Au ore domnii propuitori convictiunea, ca natiunea va primi acelu proiectu in totalitatea sa? Nu! Eu sunt sicuru, ca natiunea lu-va respinge. (Da! da! — Aplause). Puteti fi sicuri, ca majoritatea onor. Camere, guvernulu si natiunea voru lua mesuru spre a pune la adapostu interesele sale legitime contra vagabondiloru, fia straini, fia Israeliti, fia de ori-ce natiune, fia chiaru Romani. Daru ea nu pote primi mesuru ca cele propuse. Ei bine, vedeti positiunea grea ce se face Adunãrii. — Daca voru veni protestãri, si daca adunarea va respinge, precum sunt sicuru c'o va face, acelu proiectu, Europ'a intregu va se dica, ca Camer'a antetã a primitu acestu proiectu, — acest'a mai cu seama fiindu ca a vedutu pe Presedintele ei subscrisu acolo, si prin urmare avoã droptu a crede, ca Camer'a si natiunea era pentru acelu proiectu, daru ca in fati'a amenintãriloru Europei, noi ne am smeritu, ne am umilitu in facia vointiei d'in afara si d'ace'a in urma nu lamu primitu. Ne puneti astu-felu in positiune se n'a primi o lege care in unele parti ale sale este barbara, care ne transporta in veacurile de mediu si prin urmare face natiunea intregu solidara de dinsa: se d'a o respinge daru a se putea dice, ca suntemu Iasi, ca simptiemintele nostre sunt altele dar ca in faci'a amenintãriloru Europei ne-amu plecatu capulu.

(Va urmã.)

Noutãti Straine.

FRANCTA. Monitoriu francescu serie: „In 19 l. c. ministru de cultu presentu imperatului pre presiedintiã si premiatii societãtiloru sciintifice d'in despartiemintele Franciei. Imperatulu scimpã primãsulirea pre inalta cu aptivitatea fructuosa, ce se desvolta in societãtãe sciintifice de prin provincie, si adresandu-se in specie ca'ra laureati, conversã cu fiacare dintre d'insii despre diversele loru studie intr'unu modu, care areta, catu de tare se ingrijesce Maiestatea sa de tote lucrãrile, cari facu onore tierci. La banchetulu, ce s'a datu cu ocaziunea dis ribuirii premiilor, ministru de cultu tienu urmatoriu toastu: „Domniloru mei! In onorea sciintiei, ce o represintati Dvostre, pentru imperatulu, prot etorulu resolutu si neobositu alu sciintiei, pentru imperate'a, carea cu sublimulu ei spiritulu si cu sublima inima atatu de bine scie impreunã detorintele pietãtii cu drepturile ratiunii; pentru principele imperatescu, care incepe cariera cea grea a vietii cu o educatiune rigurosa, pentru ca se invetie a gubernã pre filii nostri si a conduce destinele ace'tei tieri mai. Domniloru mei! pentru viet'a indelungata a familie imperatesci!“

Puntele principale ale proiectulu de lege pentru drumurile vecinale sunt urmatoriele: 10 mi in ne, cari se voru plãti in diece rate anuale, se voru da comunelor ca subventiune pentru drumurile oru vecinale, si 15 milioane pentru drumurile de interesu comunu. Subventiunile acestea se voru distribui intre despartiemintele singuraticu in totu anulu dupa

oppum Fogarasiensem fui Romae praconiatu.

2-a celebrabitur 10-a februarii, stilo aequo veteri, quo die, anno 1818, pia vitae meae sociã piissime in domino obdormiit.

3-a celebrabitur 15-a februarii, aequo stilo veteri, quo die, anno 1794 natus, primam mundi huius lucem conspexi.

4-a celebrabitur 10/22-a iulii, quo die, anno 1851, in episcopum per Magno-Varadinensem gr. cath. oppum, Basilium Edelyi, sum consecratus.

5-a celebrabitur 23-a augusti, stilo veteri, quo die, anno 1851, sedem episcopalem Blasie occupavi.

6-a celebrabitur 16/28-a octobris, quo die, 1855 sum in archi-episcopum et metropolitam Albo-Juliensem per cardinalem et nuncium apostolicum Viennensem, Michaellem Viale Prela, solemniter instalatus.

7-a celebrabitur 6/18-a novembris, quo die, 1850, fui per SSmam Caes. Reg. et Apost. Majestatem, Franciscum Josephum I-um, quem propiti superi quam felicissime et gloriose plurimos, et nestorios in annos conservent, in episcopum Fogarasiensem denominatus.

8-a celebrabitur 8-a novembris, st. vet., quo die, anno 1814, e consilio speciali optimorum meorum genitorum, matrimonio sacro mihi conjunxeram piissimam, ac optimam et nobilem virginem, Anna Bisztray.

9-a celebrabitur 6/18-a decembris, quo die,

lu 1851, fui preconiatu in Rom'a ca episcopu alu Fagarasiulu.

A dou'a se va serbã la 10 faurariu, asiderea stilulu vechiu, in care di, la anulu 1818 evlarios'a soc'a a vietiei mele adormi prefericitu in Domnulu.

A trei-a se va serbã la 15 faurariu, asiderea stilulu vechiu, in care di, nascutu la anulu 1794, vediu pentru prim'a data lumin'a acestei lumi.

A patru-a se va serbã la 10/22 iuliu, in care di, la anulu 1851, fui santitu ca episcopu prin episcopulu gr. cat. de Oradea-Mare, Vasiliu Erdelyi.

A cinci-a se va serbã la 23 augustu, stilulu vechiu, in care di, la anulu 1851, occupai scaunulu episcopescu de Blasiu.

A siesca se va serbã la 16/28 optovre, in care di, la anulu 1855, fui instalatu serbatorcesca ca archi-episcopu si metropolitu de Alb'a-Iuli'a prin cardinalulu si nunciulu apostolicu de Vien'a Michaelle Viale Prela.

A siete-a se va serbã la 6/18 noemvre, in care di, la anulu 1850, fui numitu ca episcopu alu Fagarasiulu prin pre-sacr'a, ces-reg. si apostolic'a Majestate, Franciscu Iosifu I, pro carele induratulu Domnedieu se-lu tienã, in fericirea si glori'a cea mai mare, intru ani catu mai indelungati si nestoriani.

A optu-a se va serbã la 8 noemvre, stilulu vechiu, in care di, la anulu 1814, prin suatuirea pre-buniloru mei parinti, me unli in sant'a casatoria cu pre-evilarios'a si pre-bun'a si nobilea vergura, A n'a Bisztray.

A nou'a se va serbã la 6/18 dicemvre,

1814, fui per piee memoriae oppum, Ioannem Babb, in presbyterum ordinatus et pro securario cooperatore in parochiam Bisztrensem dispositus.

10-a celebrabitur 10/22-a decembris, quo die, anno 1854, fui Romae per S. Apostolicam sedem in archi-episcopum et metropolitam Albo-Juliensem praconisatus.

Quae ss. lyurgiae, ut in utroque loco et praespecificatis diebus, in vita mea maxime memorabilibus, — rite et pleno numero, accurate omni anno celebrentur, successores mei metropolitae albo-julienses cum suo presbyterio, sive capitulo, dignabuntur sedulo invigilare.

C.

De modalitate augendorum et pertractandorum capitalium, nec non quando? quousque tantum pensiones, stipendia, et alia salaria ex preventibus, et annuis cum tempore succrescentium capitalium interusuriis formanda, multiplicanda erunt? in specie autem quid agendum erit in illo casu et illo tempore, quando capitalia — modalitate §. II-a et IV-a superius indigitata — ad plura centena milia, imo etiam ad millionem, vel ultra etiam exerescerent? item quomodo debeant immobilia bona fundationalia administrari?

in care di, la anulu 1814, fui ordinatu ca preutu si dispusu ca cooperatore secundariu in parochi'a de Bistr'a prin episcopulu de pia memoria, Ioanu Bobu.

A diecea se va serbã la 10/22 dicemvre, in care di, la anulu 1854, fui reconisatu ca archi-episcopu si metropolitu de Alb'a-Iuli'a prin s. scaunu apostolicu.

Urmatorii mei, metropoliti de Alb'a-Iuli'a, voru binevoi a veghiã cu totu adinsulu, ca aceste ss. liturgie se se serbeze in amendoue locurile, la dilele determinate mai susu, — cari sunt cele mai memorabili in viet'a mea, — precum se cuvine, in numeru deplinu si fara neci o scadere in totu anulu.

C.

Despre modulu immultirei si manipulariunei capitaleloru, si candu, numai pana candu voru fii a se forma, a se immulti peusiunile, stipendie si alte salarie d'in veniturile si interusuriile anuale le capitaleloru, cari voru cresce cu tempuru? cu deosebire inse, ce va fi de facutu in casulu si la tempulu, candu capitalele — in modulu aretatu mai susu la §§. II. si IV. — aru cresce la mai multe sute de mii, se chiaru si la unu milionu se mai multu? apoi, cum trebuie administrate bunurile fundationali nemiscatorie?

normele unui decretu, edatu de consiliulu de stat; retribuirea in fia-care despartimentu se va face prin consiliulu generalu. Mai departe pentru ajutorirea comuneloru se va forma o cassa de imprumutu supt garant'ia statului. Anticipatiunile pana la sum'a de 200 milioane le voru platit comunele in treidiece de rate anuale cu patru procente.

Afara de acestea s'au mai prezentatu corpului legelativu proiepte de lege pentru scaritierea pretiu-lui depesieloru telegrafice, pentru câte-va linie nove ferate si pentru supraveghiarea materieloru esplodatorie.

Regimulu colonielloru francesci se va reforma in sensu liberalu.

CANDPA. Scirile sosite d'in Candi'a sunt forte momentose si ajungu pana la 10 apr. La 3 si 5 l. c. s'au intemplat lupte crancene in mai multe locuri a le insulei. La Gazi se lovira in 3 l. c. 4000 de turci cu 2000 de insurginti. Lupt'a ce se desvoluta, dur'a mai bine de 7 ore si se fini cu retragerea otomaniloru pana la portulu Armizo. Aci turcii se vediu scutiti de 2 fregate, cu alu caroru ajutoriu li succese a impiedeca innaintarea insurgintiloru. Acesti-a pierdura unu conducatoriu destinsu, pre Nicolae P a p a c r i n o t i. Alti trei conducatori ai insurgintiloru fura greu raniti. In diu'a urmatoriu lupt'a se continua la Retymno si in 5 l. c. la Stilo. Fortaretia Spinalonga inca fu tare amenintata, si numai una fregata, care prin bombele sale rariata tare sfirurile atacatoriloru, o mai potu sustiene. Lupt'a se continua asiè dara cu mai mare inversiunare de catu mai inainte si sangele curge sfiroie. Se afirma ca poterile apusane s'ar' fi intrepusu cu tota energi'a la Constantinopole si Aten'a, pentru a face odata capetu acestei versari de sange.

SERBIA. D. Ioanu Ristici, ministru in disponibilitate, fiindu incredintiatu cu o missiune la Berolinu, Parisu, Londonu si Petroburgu, plec'a in 23 l. c. la Berolinu. Post'a austriaca se va desfiintia in maiu. Serbi'a va pasi cu strainetatea in comunicatiune postale directa, pre bazea unei conventiuni postale, ce se va incheia cu imperiulu austriacu, in tempulu celu mai de aproape.

EGIPTU. Espeditiunea englesa in Abisini'a e forte binevenita Rusiei, pentruca se si duca in deplinire planurile sale d'in Asia. Armat'a rusesca avanteza cu energia in dereptiunea fluviulu Amur, si a ocupatu orasiulu Charzim, unu punctu de mare insemnatate pentru operatiuni strategice; aliatii si agentii Rusiei pregatescu terenulu pentru o rescola noua in Indi'a britanica, care preste putieniu va si erumpe; er guvernamentulu englesu d'in Indi'a numai acum a ajunsu la cunoscinti'a acestui complotu bine tiesutu si forte estinsu. — dar mai ca va fi pre tardiu pentru a paralisa erumperea conjuratiunii. Regimulu englesu a primitu d'in Indi'a resaritena depesie fatale in asta privintia si le-a tramesu generalulu Napier,

care comandeza espeditiunea abisinica. Flot'a englesa de transportu a si primitu ordinatiunea, se incuru in marea rosfa, pentru a imbarca trupele indo-britice; asemenea s'au tramesu indrumari si generalulu Napier, se urgeze rezolvirea espeditiunei, seu se inchiaie compromisu cu imperatulu Teodoru, si se rentorna in Indi'a, unde va afla tier'a intregu in focu, si rescola. Cercurile regimulu englesu sunt forte ingrigite, pentru ca machinatiunile rusesci n'au potutu remane necunoscute Francei, si numai asiè se explica indiferenti'a ostensibila a cabinetulu francescu fatia cu espeditiunea englesa d'in Abisini'a. — Regimulu italianu are de cugetu a infiintia mai multe consulate prin emporiile mării rosie, pana acum inse n'a potutu esoperu nici unu resultatu de la regimulu viceregelu d'in Egiptu; de cumva regimulu egiptenu n'aru face concessiunile cerute, e de temutu, ca se voru esca conflicte seriose intre Itali'a si Egiptu; decamd'ata s'a tramesu o fregata ferecata italiana la Alesandri'a, pentru ca se apere interesele supusiloru italiani d'in Egiptu.

Varietati.

*(Drepturile femeieloru.) „La Donna,“ unu diuaru paduanu redigeatu de femeie italiane amenintia in modu curiosu pre toti aceia, cari nu vreu se scia nimicu de emancipatiunea femeieloru. „In tote tierete civilizate, scrie numitulu diuaru, se radica voci in favorea femeiei. In Belgi'a i-se dau drepturi politice; in Angli'a pledeza Stuart Mill pentru drepturile nescrisbite ale femeiei; Statutele-Unite deferescu unei femeie postulu de ambasadoru in tierete straine; in Austri'a femeia are dreptulu de a vota la alegeriile comunale si provinciale; asemenea in coloni'a Victori'a; in oficiile camerei florentine se discuta propunerea lui Morelli; in Francei'a se lupta scriitori harnici d'in ambele sese pentru drepturile femeiei, si antia radia de libertate pe orizontulu acela va lumina si pre femeia italiana. Voi contrarii femeiei! nu ve inchideti ochii, tempulu si-are semnele sale; se nu ve suprinda evenimentele neinconjuravere, castigati-ve inca de tempuriu meritulu de a ve alaturu opiniunii publice.“ Diuarulu d'in Parisu „Liberte“ inca pretinde, se se dee femeieloru dreptulu de alege pentru corpu legelativu. Pe fati'a pamentulu esista numai un'a tiera, unde participa si femeiele la legislatiune, tier'a acest'a e Australi'a.

*(Stramutari in personalulu diplomatiei austriace.) Representantele de pana acum in Stockholm, contele Karnicki e denumitu in asemene calitate pentru Madridu, si va fi inlocuitu la curtea Suediei prin solulu extraordinariu si ministru plenipotentiatu contele Mulinen. — Contele Reyterera se retrage in victi'a privata; ambasador'a d'in Petroburgu o va conduce interimistice Vetsera, consiliariulu de legatiune d'in Constantinopolea; in loculu lui s'a denumitu consiliariulu de legatiune Haymerle. — Consiliariulu de legatiune, baronulu Bruck, se tramete la Darmstadt, ca insarcinatu de afaceri; contele Hoyos, pana acum in Darmstadt, merge la Parisu, ca consiliariulu de legatiune la ambasador'a de acolo. — Baronulu Walterskirchen e denumitu consiliariulu de legatiune in Florenti'a, loculu lui in Berolinu lu-va ocupa baronulu Munch,

care pana acum era aplecatu la ambasador'a d'in Londri'a. Consiliariulu de legatiune principele Isenburg merge in asemene calitate la Stuttgart.

*(Unde e iubitulu?) La directiunea postale d'in Viena s'au in dilele trecute urmatori'a epistola curioasa d'in Trieste. Onorata directiunea postale! O mama nefericita, in despartiunea sa cea mai mare si in periclu de a-si perde fiu'a iubita cu atat'a ardore, cuteza a cere ajutoriulu onor. directiuni postale, in firm'a sperantia, ca o direct. nu-i va resping rogarea. Unu teneru ungru, care a locuitu in Triestu, departandu-se de aici in 30 seu 31 martiu, a lasatu pre amant'a si in cea mai mare desperare. Elu a iubitulu fet'a, ursit'a inse cu nimica tota speranti'a, elu a cugetatu, ca ea nu-lu iubesece pentru acea a parasilu-e Inse! catu de mare fu ratecirea lu. Ea inca l'a iubitulu si-lu iubesece si acum d'in tota inim'a more de superare. Domniloru! aveti indurare de o mama nefericita! Fiti-mi intru ajutoriu! Faceti scrutari si aveti bun-tate a tipari epistol'a mea in tote foiele germane si magiar. Voiu a incerca tote mijlocele pentru scaparea victiei fet'e mele. Ve rogu a-mi responde sub adres'a urmatoria: „Madam. A. Z. Triest, poste restante.

*(Crudimi provenite d'in fomete.) Foiele d'in Francei ni impartiesiescu d'in ce in ce mai inforatorie intemplari d'Algeri'a, unde precum se scie, domnesce de mai multu tempu o fomete mare, care in dilele d'in urma lu'a o dimensiun atatu de ingrozatoria, incatu omenii se mania unulu pre altulu. Unu asemene casu ni impartiesiesce foia „Echo d'Oran“ Doue muieri, dupa ce na-si mai potura alina fomea cu nimicu, au inchiaiatu unu contractu, ca se-si manance prunci. Pretragerea sortii a trebuitu se se decida: alu carei-a pruncu cada mai anteu victima. Consumandu-se victima cea d'anteu, aru fi trebuitu se urmeze macelarea prunculu manei carea mai nainte fusese norocosa a trage bi'a ce a alba. Semtiulu de mama inse se revoltu in acesta femeia si nu voi a implini o fapta atatu de cruda, de unde se esca mare certa intre ele. Mam'a prunculu ucisu, a inactiunatu pre cealalta la „be-reau arabe“ si asiè veni lucrulu la lumina. — In Tebesu mamele si-desgropa prunci d'in momentu, ca se si alina f'omea. In tienutulu d'in Tiaret, arabii au ucisu pre ostasi francesi si l-au consumatu. D'intre acesti arabi, 4 insi, cari membrii societatii pentru consumarea omeniloru fura primu si inactiunatu pentru desgroparea cadavreloru. Intr'adevar si guvernulu francesu ar' face mai bine daca ar' da p'ant' acestoru nonorociti, de catu a fabrica atatea Chassepot!

*(Judecata intieptu.) In Parisu susta o ordianatiune, in intiolesulu carei-a nimeniu nu-i este iertatu a baga cai in riulu „Sain'a.“ Unu omu inse si-lu'a voia a nu observa ordinatiunea mentinatu si intr'o demanetia se duse cu caii fluviu si-i scald'a. Candu a intratu omulu cu caii in apa l'a vediu nimenea, inse l'au observatu cine-va, candu a scutu. In alta di fu citatu la tribunalu. Judele intreba, ca pentru ce a bagatu caii in apa. Omulu raspunde, ca nu i-a bagatu, ci numai i-a scos! Martorii inca nu-lu vediu ca i-a bagatu, si asiè judele dechiaru pre acusatulu de nevinovat d'in motivulu ca ordinatiunea nu dice, ca nu e iertatu a scoti caii d'in apa.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu: **ALESANDRU ROMANU.**

Cursurile hartieloru la burs'a de Pest'a in 24 aprilie.

	Vend.	tienu.
a le Bancel comere. de Pest'a	648	653
„ „ si industriale	228	230
„ „ industriale de Pest'a	222	224
„ Institut. de Cred. ung.	79	80
Actiunile casei de pastr. pestane	1420	1470
„ budense	407	412
„ Societ. moroi art.	1275	1295
„ morei vapor. „Panonia.“	1935	1950
„ I. mor. vap. de Budapesta	760	790
„ Asiediam. fabric. in Bud'a	382	386
„ mor. vap. „Concordia“	750	860
„ mor. vap. regesca	520	530
„ mor. vap. priv. de Segedinu	630	645
„ rafin. de spiritu	575	570
„ I. Societ. ung. de asecur. genor.	637	692
„ Societ. asoc. „Panonia“	225	230
„ „ „Patria“	204	206
Actiun. Tunelului	75	77

Preturile graneloru, piati'a de Pest'a, in 24 aprilie.

	Groutatea in p. de 83 p.	Pretiuulu mesuri.
Grâu	5.05	5.75
„	5.96	6.—
„	6.95	6.20
„	6.30	6.40
„	6.55	6.65
„	6.75	6.85
Mestecat	—	—
Secara	78—80	4.20 4.50
Ordiu	66—68	2.70 2.95
„	68—70	2.45 2.65
Ovesu	45—47	1.68 1.73
Porumbu (Cucurudiu)	80	2.90 2.95
Fasole (noua)	—	5.— 5.40
Meiu	—	3.20 3.30
Rapitia	—	5.87 5.87

Cursurile la Burs'a de Vien'a, in 22 aprilie a. c.

	il.	er.		il.	er.
a le Bancel de escontu, austr. inf. de cate 500 fl. v. a.	583	—	Cu 5% detto, emisiun. 1862	81	73
a le Bancel anglo-austriane, de cate 200 fl. (argintu)	120	50	„ 3% ale Calii statulu	117	30
a le Instit. de cred. fone. austr. de cate 200 fl. (argintu)	168	—	„ detto emisiun. 1867	116	30
a le Bancel Comere. triest. d. 500 fl.	445	—	„ 3% ale Calii de sudu	98	—
a le Societ. navig. pre Dun. 500 fl. c.	188	—	Bonuri cu 6% p. 1875—76	205	25
a le Lloydulu 500 m. c.	228	—	„ detto 1870—74	210	—
a le Morei cu vaporu, Vien. 500 fl.	449	—	Cu 5% Cal. fer. nord. 100 fl. m. c.	88	73
a le Societ. g. de gasu „ 200 fl.	278	—	„ 5% detto 100 in v. a.	86	—
a le Pontii de feru, Pest'a 500 flanc.	386	—	„ 5% detto 100 in arg.	101	76
			„ 5% de Glogu. vech. de 100 fl. m. c.	83	73
			„ 5% Boem. vest. 100 fl. arg.	78	—
			„ 5% Pardubitiu 100 fl. v. a.	83	—
			„ 5% detto in arg.	93	—
			„ 5% Carlu-Ludovicu 300 fl.	86	73
			„ 5% detto a dou'a emisiune	87	—
			„ 5% Navig. p. Dunare 100 fl. m. c.	87	—
			„ 5% Loyd 100 fl. m. c.	87	—
			„ 5% Industr. d. foru, boom de cate 300 fl. in arg.	91	56
			„ 5% Loup-Cernaui	76	73
			„ detto emisiune d. 1867	80	25
			„ 5% Ardelenescu de 200 fl.	81	73
			„ 5% Cal. f. nord. boom de 300 fl.	83	—
			„ 5% Cal. f. Rudolfa de 300 *	81	25
			„ 5% C. f. Franc. Ios. de 200 fl.	84	80
			Devisu	Pl.	Sc.
			3 lune		
			Amsterdamu, 100 fl.	3	97 73
			Augusta Vindel. 100 fl.	4	97 20
			Berolinu 100 taleri	4	—
			Francofurtu 100 fl.	3	97 25
			Amburgu 100 M. B.	2 1/2	86
			Londriu 10 p. sterl.	2	116 50
			Milanu 100 lire n.	5	—
			Marsilia 100 fr.	2 1/2	46 25
			Paris 100 fr.	2 1/2	46 30
			Valute.		
			Corone imp.	—	5 66
			Galbeni imp.	—	5 66
			Auru al marco	—	5 66
			Napoleon'doru	—	9 33
			Fridericu-d'oru	—	9 33
			Luid'oru, nemtiesci	—	9 40
			Suverani angl.	—	11 55
			Imperiali rusesci	—	9 25
			Argintulu	—	117 50
			Talerii Renniunii	—	17 10
			Asenam. erar. prusesci	—	11 71